

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виставкою 7 доларів, або 12
рублів; з виставкою двічі
в тижні 5 1/2 доларя, або 10
рублів; з виставкою що субо-
ти 4 1/2 доларя, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о 5 1/2 год. по полудни.
Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Оссолинських ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в ясажі Гавсманна.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошення значайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіслаїм» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Розбиті німецько-чеських переговорів і чеський сойм.

(X) Завтра дня 3. лютого, скликаний чеський сойм. Правительством опогістило скликанє чеського сойму, хоч переговори між німецькими а чеськими представниками не були ще покінчені. Тимчасом з Праги наспіли вельми невідрадні вісти про ухвали чеських і німецьких представників, бо в суботу в обидвох таборах запали ухвали, котрі ударемнюють переговори німецько-чеські яко безвиглядні. Мимо того правительството не відкликуює постанови що до соймової сесії. Опо ще й мимо тих ухвал чеських і німецьких представників не втратило надії, що удасть ся ему довести до зближеня і порозуміня між обидвома супротивними таборами і вважає нитку переговорів ще не зовсім перерваною.

Чеські сторонництва в суботнійшій ухвалі зазначили необхідну конечність соймової сесії для обидвох таборів, одначе повторили також рішучу, нераз уже висловлювану засторогу, що удержанє одноцілості і єдності краю в управі і законодавстві в нескхитною підвалиною, на котрій можлива є національна рівноправність обидвох народів в Чехах. Чеські сторонництва готові відослати до комісії подані в соймі обидвома таборами самостійні внесеня а також правительственні предлоги національно політичні, на котрі Чехи в дотеперішнім їх укладі не можуть згодити ся, але сподівають ся, що поведе ся в комісії найти корисні і справедливі услія для мирної праві в соймі, потрібної для обох народів.

Тимчасом німецькі сторонництва не бачать в сій ухвалі Чехів найменшої поруки для обезпеченя свого народного єствования, вважають се лише хитрою засідкою Чехів і тому не хотять згодити ся на дневний порядок першої сесії, на котрім мала би бути поставлена бюджетова провізорія і 30 мільснова позичка. Німці не хотять випустити з рук сего оружя, не хотять уможливити ухваленє бюджет. провізорії, 30 мільонової позички і податку від пива, поки не будуть мати повної поруки що до ухваленя національно-політичних предлог. Ухвала чеських сторонництв по думці Німців не дає такої поруки і тому они не бачать потреби змінювати своє дотеперішне становище і тактику супроти Чехів. Німці домагають ся отже, щоби Чехи зложили докази, що порозумінє між обидвома супротивними таборами розділенє справді лише тоненькою паперовою стіною, як свого часу висловлював ся пок. міністер скарбу др. Кайцль, вимагають отже дійсної розправи над національно-політичними предлогами, котрі хотілиб висунути на передове місце дневного порядку.

Тимчасом чеські радикали, як виявило ся в неділю на вічу на королівських Виноградах (передмістє Праги), противні рішучо і засадничо всяким переговорам з Німцями, отже чи молодочехи і чеські хліборобники та інші чеські сторонництва не під-

дадуть ся сему напорови чеських радикалів, не можна знати.

Narodni Listy відкидають рішучо предлогу правительства про окружний поділ Чех, яко зовсім неможливу, хйба щоби розширено обсяг діланя сойму а намісника зроблено одвічальним перед соймом. Як серед таких обставин, при так розбіжних домаганях довести до порозуміня а бодай до зближеня, трудно означити.

Але, як звіщають з Праги, прийняли на себе задачу посередників представники вірноконституційної і фендальної в е л и к о ї в л а с н о с т и між обидвома таборами. Старочехи знов жалують ся, що їх виключили від переговорів молодочехи і чеські хліборобники. Національні соціялісти чеські і радикали приготоряють ся тимчасом до злуки в одно сторонництво, щоби тим способом утворити зєдинену державно-правну опозицію.

Супроти сих подій завтрішній сесії не можна віщунати довгої тривкостя і якихсь важних успіхів. Накліб показало ся вже на першім засіданю сойму, що яка небудь робота, яке небудь зближенє в сій хвилі не можливе, правительство зараз відрочило би соймову сесию і скликало би державну раду раніше, як спершу задумувано і тут дальше підготовлювало би основи до німецько-чеського порозуміня. А колиб дальші переговори довели до сякого такого висліду, тоді правительство скликало би чеський сойм на марцеву сесию. Всі ті події не тільки не розкривають відрадних виглядів на німецько-чеське порозумінє в соймі, але також не віщують корисних успіхів державній раді. Німецько-чеський спір остає все ще мертвою точкою, поза котру не можуть вийти обидва табори.

Народне шкільництво на Буковині з кінцем року 1908.

В тогіднім різдвянім числі „Буковини“ помістив був посол Николай Спинул короткий огляд народного шкільництва на Буковині взагалі а руского з особна за послідних пядесть літ вказуючи при тім на величезний поступ особливо руского шкільництва, як також учительства за той час. В сегорічнім різдвянім числі навів статистичні дані за послідний рік, значить за рік 1908, бо за рік 1909 будуть абирати ся статистичні дані аж від тепер, значить по впливі 1909 р.

Се буде вельми цікаве і для порівнянє з Галичиною.

З кінцем року 1907 було всіх народних шкіл 476 а з кінцем 1908 року 492. Із тих було в 1907 р. 192 чисто руских шкіл, 3 нім.-руских, 3 вол.-рус., 4 нім.-вол.-рус., 1 нім.-рус.-польска і 1 нім.-руско польско-волошка А тепер значить в кінцем 1908 року було 199 чисто руских шкіл 3 нім.-рускі, 2 волошко-рускі, 4 німецько-волошко-рускі і одна німецько руско польска. Всіх мішаних шкіл було перше 30 а тепер тільки 28; се свідчить найліпше, що число мішаних народних шкіл постійно зменшає ся а за то число з

одною мовою збільшає ся, значить народні школи на Буковині прибирають чим раз то більше національний характер.

В 1907 році було всіх шкіл 1-клясових 104 2-кл. 106, 3-кл. 60, 4-кл. 78, 5-кл. 73 і 6 кл. 55 а за послідний рік (1908) 1-клясових шкіл було 108, 2-клясових 114, 3-кл. 65, 4-кл. 71, 5 кл. 79 і 6 клясових 55.

Всіх кляс було перше 1749 а тепер 1787.

Обовязаних дітей до науки в публично-народних школах було перше 119.601 а тепер лиш 119.141 а то з тої причини, що в 1908 році богато дітей визволено від науки в народних школах, з причини пошестий і т. п. Із сих дітей ходило до школи 92.668 в 1907 р. а 93.158 в посліднім році.

До повторної науки ходило перше 11.671 а тепер тільки 11.074 дітей. До приватних шкіл ходило 2.294 в 1907 р. а лише 1.987 в 1908 році. Домашню науку побирало перше 1.435 а тепер тільки 1.161.

Нездібних дітей до науки або калік було перше 1.881 а тепер 1.806 а здорових дітей не ходило до школи перше 7.456 а тепер 7.390 а то з тої причини, що в деяких громадах а годовно в атиненцях ще не були засновані народні школи. До чисто руских публичних народних шкіл ходило в 1907 р. 39.330 а в 1908 р. лише 38.951 дітей.

Число всіх учителів вносило в першім році 1.801 а в посліднім році 1.854. Між ними находило ся неіспитованих перше 297 а тепер 264, доказ, що хоть їх число спадає значно, то все таки брак народних учителів триває дальше.

У мужескій семінарії учительській ходило в 1907 р. році 331 питомців, між ними 113 Русинів. У женській уч. семінарії було перше всіх 180 питомців, межі ними 54 Русинок а тепер 176 питомців, межі ними 62 Русинки.

При рускій кваліфікаційній комісії іспитовано в першім році 77 народних учителів, (-шок) з котрих апробовано 61 а репробовано 16 учителів (-шок) у посліднім році іспитовано 59 учителів (-шок) між ними 47 апробовано а 12 репробовано.

В 1907 році мали існуючі публичні народні школи власних будинків 349 а у 1908 р. 372, решта шкіл, а то перше 178 а тепер 183, були приміщені в винаймлених будинках.

Вже та обставина, що тільки в протягу одного року збільшило ся число чисто руских шкіл народних о сім (7), свідчить найліпше, що наше народне шкільництво спішить скорим кроком постійно вперед.

Політичний огляд.

Заграниця.

Norddeutsche Allgemeine Zeitung пише офіційально: Від часу до часу проявляють ся по сторонні заходи в цілі розірваня тісної злуки між Берліном і Віднем. Від сего не відстрашує навіть тількиразова безуспішність тих заходів. В розмові, оголошеній в „Новомъ Времени“, старають ся добачити ворогованє гр. Еренталя зглядом Німеччини вадумуючи якісь недобрі відносини між австро угорским міністром заграниці а німецьким амбасадором у Відни, Чіршким. Вже з австро-угорскої сторони дізнали сі спле-

тні повного неповодження, бо наступник престоло архієпископ Франц Фердинанд в розмові з амбасадором Чіршким на бали Відня дав до пізнання, що відносини між Німеччиною а Австро-Угорщиною, отже й до німецького амбасадора, є як найлучші. Щож дотикає розмови в „Н. Вр.“, то Politische Korrespondenz стверджує, що п. Веселіцкий вельми довільно позмінював слова гр. Еренталя, а що до річевої сторони згаданої розмови, то зі становища політики не можна їй нічого закинути. Дивні ті люди, котрі виображають собі, що в Німеччині будуть криво дивитися на те, як у Відні або в Петербурзі стараються о поправу відносин між обома державами. Остаточним вислідом найновіших заходів в цілі поспованя відносин між Німеччиною і Австро-Угорщиною є те, що ваші вороги пересвідчилися ще раз о тревалости нашого союзу і о безуспішности своїх гідких інтриг.

Грецький король згодився на скликання народних зборів, скоро провідники т. зв. „ревизионістів“ Теотокіс і Ралліс заявили, що цілий нарід захоче ся лояльно та що народні збори будуть мали ревизионістичний характер. Рівночасно поручив король Драгумісови утворення нового кабінету, після чого має наступити розв'язання військової лігії. Артикули, якими мають занятися народні збори, є отсі: неусувальність судів, зміна виборчої системи, повернення державної ради, закон о новобранцях і стабілізація державних урядників.

Президент Франції Фалієр задумує уступити з причини лихого стану здоровля. На просьбу президента міністрів рішив ся він одначе вчинити се аж в літі після виборів до парламенту. Наступниками его, як кажуть, мають бути: Дібуа, Комб, Клемансо або Бріссон.

Галицький сойм.

Докінченя 71-го засіданя з п'ятниці 31. січня 1910 року.

В подрібній розправі над У. рубрикою „Просвіта і штука“ посол Макух домагав ся підвишки підмоги прив. учит. жіночої семінарії у Львові з 2.000 К на 3.000 К. Левицкий (до рубр. 16.) 1.000 К на руску жін. гімназію СС. Василянков у Львові, бо 200 К призначені тій гімназії в рубр. 16 зовсім дрібно підмога. Домагав ся отже вставлення додатково квоти 1.000 К, подібно як одержує їх також аналогічна польська гімназія в Кракові. При поз. 27, 28. і 29. п. Т. Старух домагав ся признаня рускому „Соколови“ так само 2.000 К, як польским „Соколом“ у Львові і Кракові, а крім такого розділу гуртвеного на сокільські рускі й польські товариства в кв. 10.000 К, щоби на рускі „Соколи“ випало 4.000 К. П. Т. Старух попірає се внесене, бо поділ сеї квоти на 9.500 К польским і 500 К рускому „Соколови“ є різкою кривою П. Сандуляк для „Січій“ з огляду на їх дуже позиточну діяльність, при гашеню пожарів і в громадській праці домагав ся 5.000 К. П. Т. Старух поперав сю поправку і зазначив, що Поляки відносять ся до „Січій“ неприхильно через їх назву. Під впливом „Січій“ Гуцульщина відродила ся, а навіть краківське товариство обезпеченя висказувало „Січам“ признаня за ратунок при пожарах.

Всі поправки на внесене референта п. Гломбінського відкинено.

П. Думка вказав при поз. 59. Товариство „Просвіта“ на видавництво популярних книжок 9.000 К культурну і економічну діяльність і зазначив, що субвенція є за мала, а до того виплачує ся з долуги.

При поз. 87. (2.500 К на висший музичний Інститут ім. Лисенка у Львові) др. Левицкий зазначає, що на цілі плеканя музики Русини одержують десять разів менше, як Поляки і домагав ся 3.500 К і одноразового надзв. додатку 1.000 К на інструменти. За згодою реф. Абрагамовича ухвалено підвищити на 3.500 К, але 1.000 К. вимаганих на інструменти — відкинено.

Маршалок: Інструменти упали. (Сьмі.)

При підмогах для театрів пос. Кивелюк домагав ся 1.000 К для Тов. Котляревського у Львові. Внесене ухвалено передати виділові

кравому. На внесене пос. Єдинака підвищено підмогу для польского краківського людового театру з 2.000 на 3.000 К, польскому союзови театрів сел. з 2.000 на 3.000 К. Удержано також запомоги для директора польского театру львівського Гелера (8.000 К) і краківського Сольського (4.000 К).

При підмогах для товариств спомагаючих бідних учеників п. Содомора жадав вставлення 500 К для тов. „Руслан“, 400 К для „Шкільної Помочи“ і 500 К для „Академічної Помочи“. Поправка упала. При рубр. 100 (3.000 К як рата комітетови будови польского Акад. дому у Львові) домагав ся п. Макух такої суми на руский „Академічний Дім“ і предложив резолюцією до кр. виділу, щоби в бюджеті на 1911 р. узглядив петицію Акад. Дому. — Поправку пос. Макуха відіслано до кр. виділу.

Прийнято до резолюцій руских послів.

П. Т. Старух: Взиває ся раду шк. кр., щоби при затяганю позичок на будову шкільних будинків розкладала їх сплату рівномірно на двір і громаду. До її мотивованя внескодавець вказав на те, що в подібних випадках громади з засади виходять покриті. — Резолюція упала.

П. К. Левицкий подав резолюцію: Сойм поручає кр. виділові, щоби провірив, в якій стадії знаходиться справа будови руского народного театру у Львові і на підставі свого прийшов з внесеннями на найближній соймовій сесії в справі краєвої підмоги на будову сего театру.

Внескодавець вказав на те, що будова рус. народного театру є справою незвичайної ваги. Сойм свого часу ухвалив на будову дати третину кошту, 300.000 К, однак підмогу обставив услів'ям для справи шкідливими, а для народу упокоряючими. Передовсім хотів сойм, щоби в будинку театральнім відбували ся лише театральні вистави. Се було нам веможливо прийняти, бо театральна сая була би потрібна і на інші цілі, як н. пр. улаштуваня концертів і т. п. Така засторога є веможлива також з фінансових оглядів, бо видатки на удержаня театрального будинку не могли би мати покриття з доходу виключно з театральних встав. Друга засторога віддавала театр під управу комітету зложеного з 11 членів, з яких 5 мав би іменувати кр. виділ, 1 рада міста Львова, а других 5 рускі круги. В той спосіб справдешні репрезентанти руского народа були би в тім комітеті в меншости. А предць і ви се не внесли би, щоби ми мішали ся вам до вашого театру, бо лише самі можемо знати, як маємо уладити такий культурний чинник, як театр. Домагаючи ся підмоги на будову нашого театру, маємо на оці не тільки фінансові, але і засадничі огляди. Руский нарід сам зможе дати собі раду з зібранем засобів потрібних на будову театру. Але, коли уділяє ся підмоги на польські театри, то засадничо домагаємо ся таких самих підмог на руский театр. Край даючи підмогу, має право контролю. Сего ніхто не заперечує, однак та контролю не повинна рівночасно бути упокоренем. По-ставлена резолюція дає нагоду до зміни ставлених дотепер условин на інші, можливі до прийнятя.

Резолюцію ухвалено після того, як реф. п. Д. Абрагамович зазначив, що палата все прихильно відносила ся до будови руского театру, та колиб не упереджене, то справа була би вже поладжена. Нині упереджене уступило здоровому поглядові, отже край, даючи якісь фонди, мусить собі обезпечити контролю над їх ужитком.

До комісії шкільної відіслано резолюцію пос. Длугоша в справі скликаня анкети над зміною закона шкільного, з візванем ради шк. кр. о предлогу внесень дотеперішних анкет, з зазивом ради шк. кр. о знесеню рескрипту з 22. вересня 1908 (про переміни одно- і двокласових шкіл на школи чотирокласові).

Відтак маршалок Бадені заявив: „Палата радила по думці § 18. регуляміну 8 днів по 5 годин, а крім сего продовжила собі ухвалою сей річинець на 3 дні, котрі як раз минули, отже піддаю всі доми неухвалені позиції бюджету разом з внесеннями і резолюціями комісії під голосованя“.

В голосованю ті позиції і внесеня прийнято і прийнято бюджет en bloc.

Прийнято також внесеня шкільної комісії в

справі петиції кількох учителів і учительок, і вдовць та сиріт по учителях о почисленя в дорозі ласки літ служби до емеритури, признаня емеритури, вдовчої платні і т. п. П. Васунг вніс при сій нагоді, щоби вставити 2600 кор. до розпорядимости кр. виділу для подібних петицій сего рода, які можуть ще вплинути. Се внесене прийнято. По рефераті п. Мілевського прийнято фінансовий закон у всіх трох читанях.

П. Сколишевский мотивував наглість свого внесеня о признаня громадам права накладати оплати від спиртусових напиктів. Головні наріканя на гром. адміністрацію мають свою причину в браку засобів, які громади повинні мати із згаданих оплат. До тепер право пропінанції було властиво тільки відмінним способом накладаня споживного податку, але способом нерациональним. Тепер оплата, накладана громадами, була би так само великою, або незначно більшою від дотеперішної, так, що нема причини бояти ся зменшеня поживи.

П. Т. Старух на підставі ріжних голосів, які доходили до него, висказує побоюваня, що справа пропінанції не піде сею дорогою, як бажають селяни, рускі і польскі а колиб дійсно так було, то хлопи мусіли би бойкотувати корчми.

В голосованю наглість внесеня ухвалено, а внесене відіслано до адміністраційної комісії.

Засіданя о год. 2 1/4 закінчено.

72. засіданя з 1. лютого 1910 р. розпочало ся о год. 10 3/4.

Відчитано інтерпеляції: пос. Курівця о проволочку в полагоді протесту проти вибору ради гром. в Томашівцях (п. Калущ), п. Макуха за для зменшеня і утрудненя набору сировиці гром. Слобідці лісної, п. Коломия.

По перерві за для недостачи вимаганого числа послів звернув ся з зазивом маршалок до провідників клубів, щоби члени їх клубів являли ся в соймі в означеній годині, або подавали причини спізнення. Прошу панів, щоби поділяли зі мною одвічальність перед соймом і краєм, коли сойм не буде правильно працювати. (Оплески).

В звіті шкільної комісії в справі петицій учителів і учительок о почисленя в дорозі ласки літ служби до емеритури, о признаня згл. підвишки виміреної емеритури комісія предложила соймови майже всі звернути неполаджені, а решту відіслати до виділу кр., щоби предложив їх на слідуочій сесії.

В тій справі промовляв п. Скварко: Спосіб полагодити учительських петицій є поверховний, нелогічний і нелюдський. Аргументация комісії на вступі до внесеня з відкиненем петицій не видержує найменшої критики. Комісія зазначає, що таких петицій кожного року впливає багато. Се є лише доказом, що учительські справи є законно неупорядковані і що учительство аж в дорозі ласки мусить просити о права, котрі ему законно належать ся. Каже комісія, що петиції домагають ся, щоби сойм проти закона рішав про їх відносини, почислив їм виімково літа служби до емеритури. Питаю, щб се за правний стан, який розбуджує в цілих масах учительства невдоволеня. Комісія вназує, що серед петицій є багато подібних соймом вже давніше відкинених. Подібно можна би сказати про ловецький закон, що колись сойм его відкинув, отже він був раз на все усунений. А предць его ухвалено. Комісія говорить, що багато претенцій в чинній службі вже наперед просить о почисленя їм в дорозі ласки літ служби до емеритури. Іде о надію, яку петенти хотять мати, а надія, се предць в житю людини найважнійша понука діяльності. Комісія боїть ся, щоби такі учителі з причини слабого здоровля не подавали ся вчаснійше на пенсію. Сеж примусове в'язненя учителів з підірваним здоровлем в учительськм званю, а се приносить лише шкоду учительству.

Ставить отже резолюцію, щоби всі петиції відіслати кр. виділові до поновного розгляду в порозуміню з радою шк. кр. та щоб він предложив на слідуочій сесії звіт, разом з своїми внесеннями, евентуально: щоби дотичні петиції відіслати до шкільної комісії з припорученем докладного розслідження і предложеня звіту на однім з найближших засідань сойму.

По промовах п. Макуха і звітника п. Бандровського прийнято внесеня комісії.

Над звітом аграрної комісії що до комасациї, крім звітника п. Мицельського промовляв п. Левидкий, п. Думка, п. Васунг і п. Старух.

Конець засідання о 2. год. Слідуюче в четвер о год. 10. рано.

Просимо відховити перегплату.

НОВИНИ

— Календар. В четвер: руско-кат.: Максима ісп.; римо-кат.: Власия еп. — В п'ятницю: руско-кат.: Тимогея ап.; римо-кат.: Вероніки.

— Достойний гість Ексц. Митрополита саский князь о. Макс виїздив в неділю до Підберезець за Винниками, щоби оглянути мальовану арт. Сосенком церкву. Кн Макс і Митрополит прихавши до Підберезець вислухали вперед Вечірні, яку відіславив о. парох Шухевич, потім оглянули мальоване а вкінці були в гостині у о. Шухевича, де зібрали ся інші гості, що прибули зі Львова. Між иншими був сам також артист-малюв Сосенко. Князь Макс висловив ся з похвалою про гарне артистичне окрашене церкви. Не від річи буде згадати при сій нагоді, що кн. Макс говорить також по руски і се йому багато помагає при студіюваню східного обряду.

— Могила П. Куліша. Українці в Курску все більш і більш клопочуть ся про охорону могили П. Куліша. Д. Петро Коломийченко, що має родину недалеко від хутора Кулішівки, де знаходиться могила Куліша, був на вій вілька разів, розмовляв з людьми, що близько стоять коло сеї справи — і тепер листує ся з ними, заохочуючи їх до сего діла. Дружина Куліша Ганна Барвінок цілком годить ся з д. Коломийченком, що треба робити до сего якісь заходи. Є думка перенести до могили будинок Куліша, котрий стоїть шість верстов від могили, в селі Кинашівці, борз. пов. і найняти постійного сторожа на зразок того, як се зроблено на могилі Шевченка. Вся річ тепер йде о те, де на се діло взяти засобів і на чю власність мусить перейти могила після смерті Г. Барвінок. Тепер круг могили є угруг землі, укритий старинними деревами. Рядом з сим росте березова роша (1 дес.), що насаджена власними руками Куліша. І от д. Коломийченко пропонує, чим скоріше купити сеї гаюк, бо з него вже і тепер вирубують хазяїни селяни дерева і коли не подбати про збережене его, то ми згубимо дуже цінну для кожного Українця річ. А угруг землі, що під могилою, вже тепер поділено селянами на те, кому де лежати після смерті: оми певні, що коли не буде останнього доглядача — Г. Барвінок. — то місце з могилою Куліша стане загальним гробовищем. („Рада“).

— Не так сміло ся, як певно ждав виділ Р. Тов-а педаг. улажжючи оводі вечерниці, а властиво баль, на дохід своїх фондів. Як дізнаємо ся, мимо гарної забави, баль привіс недобір, бо видатки були величезні. Самих запрошень вислано около 3 тисячі; багато отже було покликаних а мало... зібрало ся на забаві Тов-а пед. мало найкращі наміри, получити хосенне з приємним. Коли однак так не стало ся, то наша суспільність, з передовсім запрошені не схочуть, щоби товариство докладало і допоможуть ему своїми датками не лише до вирівняня недобору. Як дізнаємо ся, виділ Тов-а ухвалив уладити лише вечерниці з танцями, а завинив виконний комітет, зробивши з того баль. А звісно, що на балевий стрій при винішній дорожнечі не кожоді стати.

— Віцепрезидентом кр. дирекції скарбу у Львові став іменованій радник двора і директор скарбового округу в Кракові, др. Станислав Шляховський.

— Бернзон умираючий. З Парижа доносять, що стан здоровля норвежского письменника Бернштерне Бернзона є безвихідно грізний. Недужий не хоче приймати корму.

— З Канади. Як доносить „Канад. Фармер“, Русини в Канаді крім гарних прояв духового і національного жита можуть повелічати ся ще і поступом на поли економічним. І так у місті Вінніпегу, крім богатих крамниць розквінених по всіх усюдах від кількох тижнів пишає ся на улци Мегнус мурована камяниця з нацисю: „Руска Торговельна Спілка“. Властителями є трох Русинів: Ю. Ситник, А. Сліпченко і Памків.

— В черновецькім університеті відбула ся мнунулої суботи іматрикуляція нововписаних сту-

дентів і при тій нагоді стверджено урядово, що число всіх студентів сего університету переступило в сім семестрі першій раз від его основаня тисячку, бо виносить 1054. Університет в Чернівцях отворено в 1875 р. із 181 студентами. В 1880 р. число студентів виносило 271, в 1890 р. 298, а в 1900 д. 421. З тої пори се число зостало з року на рік скорим темпом і 1903 р. виносило 834; в 1909 р. а тепер переступило тисячку.

З українських „Просьвіт“. Дня 17. січня в подільській „Просьвіті“ відбулись чергові вечерниці. Д-й Ф. прочитав реферат про жите Шевченка по виході з академії. Літературно-вокально-музич. частина вечерниць скадалась з співів solo, в супроводі скрипки; тріо: скрипка, флет і фортеп'ян, деклямацій та гуртових співів. Складено і виконано програму цікаво і гарно. Особливий успіх мав хор, котрий відспівав „Заповіт“, „Прометей“, „Думи, думи“ (на мотив 3. шумки Завадского), „Добрий вечір тобі, пане господарю“ та инші. Публіки, як і завше, було повно. Закінчились вечерниці танцями. — У місті Миколаїві 23. січня тов-о „Просьвіта“ виставляло оперу „Запорожець за Дунаєм“. Опера йшла при участі артиста д. Богдановича, що чудово відіграв свою ролю Івана Карася. Писар, д. Литвин підвіс ему адресу, в гарній оправі, від імени „Просьвіти“. Від публіки, котра щиро витала его, піднесено три вінки. Гарно співали д-ка Володько (Оксана) та д. Науменко (Андрій). Мішаний хор, під орудою д. Кузнецова, співав добре. Після вистави були танці. Збору 120 карбованців.

Оповідки.

— Ученики а академічної гімназії у Львові, які належать до заложеного ними „Укр. спортового кружка“ улажжють в неділю дня 6. лютого в салі „Сокола“ (ул. Руска 20) гімнастично-вокальний виступ з отсею програмою: 1. Вступне слово пр. др. І. Раковский. 1. Море, 1. кл. забава. 2. Людкевич: „Косар“, хор ак. гімн. 3. Вправи хорувками, III. кл. 4. Перетягане III. кл. 5. а) Лисенко: „Moment de desespoir“, б) Raff: „Cavatina“, сольо скрипкове при супр. форт виконає тов. Придаткевич. 6. Вежі по 5 уч. IV. кл. ак. гімн. — II. 1. Вільні вправи, уч. VII. кл. 2. Вправи на кони, уч. VII. кл. гімн. 3. Лисенко: „Не забудь на юних днів“ дуєт (енор і баритон). 4. Вправи палицями, уч. VII. кл. 5. Вправи по друкчу, уч. VIII. кл. 6. Степяка „Прометей“ хор ак. гімн. 7. Вежі уч. VII. і VIII. кл. — Початок о 5. год. Добровільні жертви на закуп площі забав приймає ся з подякою.

— Руська Громадо! Найкраща язва, яка точить животні сили нашого народу — се московскі ренегати. Тяжкої-преважкої боротьби піднялись ми в чисто московскім куликівскім окрузі. Борбу з ними ми вже розпочали а то: засноваєм Читальні „Просьвіти“. „Сокола“ та Товариства співацкого. Ми підійнялись також важкої як на наші сили задачі а іменно: виставлення власної хати „Просьвіти“ з салею на збори і представлення. В тім власнім домі згуртуємо усі свої сили, котрі обернемо на службу нашому народові. Сей власний будинок мусить стати як найскорше. Але наші сили за слабі до довершеня сего діла, тому ми звертаємо ся з горячою просьбою о скору і щедру поміч до Тебе, руска Громадо! Ти, руска інтелігенцие, свідоме мішанство і селянство, що розумієте добре, як тяжко 50 членам здобутись на таке діло — поспішіть зі скорою підмогою. Допоможіть нам поставити таку твердиню в чисто московскім окрузі, котра буде заборолом проти нападів ворогів, охороною перед нами і котра рознесе влучні стріли світла просьвіти і правдивої народної організації, котра вирве раз на все Куликівщину з рук москвичів. Ласкаві жертви на будову дому „Просьвіти“ в Куликіві просимо слати на адресу: Читальня „Просьвіти“ в Куликіві. — Комітет.

О. І. Плавюк.

Байочка — ха жаль — правдуца.

В недавно виданій книжці п. з. „Свобода наук“ (Innsbruck, Rauch) наводиться о. Донат таку байочку:

Посеред широкого поля росла висока тополя, а коло неї інші дерева. Одного разу звернула ся тополя до своїх сусідів, дерев і рослин та почала так промовляти: „Братя і Сестри!

„До нас, славного ростянного сьвіта, належить земля і все, що на ній від нас зависиме. Ми самі навожуємо і прокормлюємо себе, земля

має корм від наших бутвіючих листків, галузяє на сьвітлі лише одна сила, що від неї має бути зависиме наше бутє і зріст; а маю на думці „сонце“. Я умисно кажу „має бути зависиме“, бо після мого погляду, оно так не є. Ся наука о сонішнім сьвітлі яко конечности для ростянного жита, се чистий пересуд, що наостанку повинен упасти, коли прояснить ся та справа“.

Сказавши се, утихла, а з сусідного города дало ся чути тихе негодоване кількох дубів і буків, а все инше признало слушність.

Піднесеним голосом промовила тоді тополя далі: „Знаю про се добре, що є уперте, вспятне сторонництво, яке руководить ся ще перестарілими поглядами. Але я маю довіре молодшого покоління, що розуміючи вагу самостійности, є иншої думки. Ми, ростини живемо для себе, і своїх вільних голов не гадаємо підчиняти під ніяке ярмо, — навіть ярмо сонця. Хочемо показати, що ми вільне, самостійне покоління! Геть з усякою неволею, ярмом!“

І знов замовкла тополя, а голосним і довгим оплескам не було кінця, так, що они зовсім приголомшили протест старих дерев.

Від тої хвилі почало ся нове, самостійне жите.

Ледви зійшло сонце і своїми першими лучами осніло землю, то цьвіти позамикали свої корони, листки обернули ся від сонця. А як сонце зайшло, тоді розкривали ся цьвіти, ростинність будила ся, наче би тепер була для неї пора рости і цвисти.

І як не добре виїшли на тім бідні бунтівники. Зеренце в рілі усхло і не прозябло. Зелені листки пожовкли, а цьвіти поусихали і посукали на діл свої голівки.

І почали ростини нарікати і негодувати на тополя, що і сама ледви животіла. Коли їй того наріканя було за много, сказала:

„О які ви ще нерозумні, мої братя і сестри; чиж не бачите, що ви тепер більше самостійні, як були під володівем сонця. Тепер жите своїм житем і свободою!“

Ще і тепер многі вірили вї словам: „Миж самостійні — свободні“, шептали до себе, доки не усох їм послідній корінчик.

Незадовго всохла і тополя!...

Дорогі цьвіти сьвятої матери Руси, чи по-розуміли ви добре значіне сеї байочки?!...

Товмач, 14. січня 1910.

Ліченє склерози новою методою.

(З нагоди ліченя нею недуги Бернзона).

Минувшої осени тяжко занепає норвежскій письменник Бернзон на здоровлю; смерть здавала ся нехитною. Половину тіла відняло ему зовсім а високе ослабленє і нераз навіть утрата притомности не ворожили надїі на подужане мимо сильного організму, який майже ніколи не піддавав ся хоробі. До ведужого батька приїхала дочка, замужна за берлінським видавцем Лявґеном, предкладаючи норвежским лікарям намір перевезена хорого до Парижа, де лікарі надїють ся удержати его при житю івилічити новим способом ліченя електричною струєю, який винайшов фізик Арсонваль. Ніхто не хотів брати на себе відвічальности за сумнівний вислід. Але Бернзон, якому з великою обережністю предложено сю справу, запалив ся до неї так що рішено виїхати до Парижа. Серед нечуваних вигід від Бернзона осібний поїзд в окруженю родини і лікарів а населене Норвегії витало здвож дороги відїзджающего письменника, як якого володаря. І дійсно метода ліченя електричною струєю, примінена на Бернзоні не завела а що може она мати в будучині велике значіне в медицині, тож подаємо статью д-ра Еуге про ту методу з норвержскої часописи „Altenpost“.

Винахідник нової методи др. Арсонваль є фізиком. Загальний розголос зєднали ему праці над скропленем воздуха а досьвіди его в тім напрямі можна уважати в переважній частині науковою розривкою. Нову методу, як се часто діє ся з богато иншими науковими винаходами, відкрив він зовсім припадково. Досьвіди его вказували вплив електричної струї на нашір крові, який би можна виїснувати в людских недугах, котрих одинокої а на всякий слұчай найголовнішої причини належить дуже імовірно глядіти в аномальній висоті напору крові. І хотяй праця на сім полі триває вже літа, не вияснено ще доси сего припадкового винаходу

Поручає ся склад церковних параментів у Львові, ул. Руска ч. 8.

ВОЛОДИМИРА УСЦЕНЬСКОГО (давнійше Спожарский і Усценський)

Цінники на жаданє даром і franco.

ані що до його природи ані що до способу ді-
ланя.

Д' Арсонваль робив досліди на живих
організмах, підданих діланню сильних електрич-
них струй. При ужитку звичайної струї дохо-
дить ся дуже скоро до шкідливого а навіть
смертоносного єї напруження. Але д' Арсонваль
відкрив, що можна без шкоди уживати о много
сильнійшої струї, коли замість уживати сталої
струї, перериває ся її часто і змінює ся на-
прям. До сего ужитку видумав він різні при-
лади і повело ся єму втворити до мільярда
зворотів струї в секундї. Такою струєю міг ви-
кликати незвичайне напруженє, яке не лише
не убивало, але навіть не шкодило. Струя о
силї 50.000 вольт може в звичайних услівях у-
бити цілий полк воїнів, коли однак ужита після
методи д' Арсонваля дає ся знести без шко-
ди. Найважнішим вислідом сеї методи, примі-
нюваної до звьїратї, призначеного на сїю цїль
було зменшенє напору крові. Щоби мати в
приближеню понятє про се, що є напір крові,
належить уявити собі серце і всі кровоносні на-
чиня в видї звичайного пруживого балюна, так
наповненого кровю, що обєм єго збільшив ся
повнад нормальний. Отже ясно, що кров нати-
скає на балюн і відвортно. Коли пробити отвір
в балюні, витрїсне струя крові а балюн стя-
гає ся на основи своєї пруживости. Коли не до-
пустити до впливу а в отвір вложити прилад
до міреня напору, можна буде докладно знати,
який є напір пливу в балюні. В сей сам спосіб
знаходить ся кров під певним натиском в бюч-
ках (артеріях) незвичайно пруживих. Той натиск
можна змірити безпосередно у звьїрат або по-
середно але також з повною віроятністю у
людей. Безпосередним і найпростішим наслідком
надто сильного натиску в балюні є пукненє о-
собливо, коли є ушкоджений.

То само дїє ся з чоловіком. Молоді, свьїжі
кровоносні начиня можуть знести великий напір
але коли змінює ся під впливом хвороби, слабне
їх відпорна сила і може наступити перерване з
внутршним кровотоком. Дуже часто наступає се
в мозку і тоді говоримо о апоплексїї, пораженю,
яке спроваджує передовсім хворобі змінї в
кровоносних начинях при збільшенї звичайно
напору крові. Ту зміню називають „артеріо-
склерозою“. Як склероза, так більший напір
крові належать до загальних фактів, котрих
природа і походженє мало звисні, може тому, що
є так загальні. В кожній науці так буває, що
впадаючи в очі, рідкі, незвичайні річи насаме-
ред відпадають дослідам. Прояви так загальні,
що здає ся, належать до нормального стану, не-
речуємо прямо тому, що ми привыкли до них і
не відчуваємо потреби виясненя. Аж тепер по-
чинає медицина студіювати старість і шукає
реального виясненя дуже визначних змін, які
їм товаришать. Як теоретично є незрозумілий
вплив високого напруженя струї д' Арсонваля
на напір крові, з другої сторони було ясно, що
може мати велике практичне значінє. Богато лі-
карів — особливо др. Монтіє — уживали сеї ме-
тоди і небагом дійшли до вислїдів, що мають
двести нї менше нї більше, як до того, що
склероза бючок може бути зовсім улїчена но-
вою методою. Велике враженє! Бо та недуга
так загальна, що уважають її нормальною про-
явою старости і можна сказати, що є се одна
велика, спільна причина людської смерти. Коли
їнша хвороба не зможе нас забрати вчаснійше,
то від сеї жеде нас смерть напевно.

Нову методу осудив або також промовчав
з особистих причин. Якийсь час не було чути
про неї нічого. Але в лабораториях не уставала
праця. Вкінци оголошено в минушїм році ви-
слїди роблених в Парижі і на університетї в
Лїль дослідів, які виказали цілковиту улїчимість
склерози. Не можна було вже справи збути
мовчанєм і методи д' Арсонваля почали ужива-
ти лікарї в щоденній практиці. Зовсім природно
що ще за вчасно видавати тепер суд про без-
зглядну єї вартість. Здає ся, що тяжко говори-
ти про дійсве вилїченє єствуючої вже склерози
бючок. Найближшим правди здає ся бути др.
Цімерман, який оголосив вислїд своїх дослїд-
дів, що метода д' Арсонваля не ділає на саму
артеріосклерозу, але на її обяви, до яких зачи-
сляє заворот голови, омліне і т. д. Навіть бюлок
в мочи зникає а сей реальний вислїд посїдає
велику вартість, бо виказує, що та метода ді-
лає на організм, хотяй терестично є загадкою.
А що апоплексія, пораженє є також „симптома-
ми“ артеріосклерози, видає ся найвідповідній-
шим уживати електричної методи д' Арсонваля
— не против апоплексїї, котра вже наступила
або против єї тревалих наслідків, як спаралїжо-
ване, але против можливих нових атаків, жду-
чих своєї черги. Що до случаю а Бервзоном,
можна уважати зовсім раціональним ужитє сеї
методи не на се, щоби вилїчити атак, який
уже мав, але на те, щоби запобічи слїдуючим...

Надіслане.

(На сїю рубрику редакція не відповідає).

Гомеопат Др. Дорнфест

ординує

Львів, ул. Сикстуска ч. 14.

лічить всілякі недуги, також застарілі гомеопатичною методою. Електротерапія, масаж, радіопатерія. Брошурки „Спосіб лічення“ за присланєм 1 К 20 с в марках. 105(9-10)

Телеграми

з дня 2. лютого.

Будапешт. Дневники доносять, що бан Хорвації, бар. Рах, зголосив свою димісію.

Відень. W. Allg. Ztg. містить алярмуючі вісті з Туреччини про вибух війни з Грецією. Если би Кретиїці вислали своїх послів на народні збори до Греції.

Атени. Речинель скликав народних зборів ще не відомий. Вперед збере ся генеральна комісія парламентарна і ухвалить, котрі артикули конституції належало би змінити.

МОЛОКО

У ФЛЯШКАХ ПРОДАЄ В СКЛЕПАХ І ДОСТАВЛЯЄ ДО ПОМІШКАНЯ

СЕРЕВОРСКА МОЛОЧАРНЯ

У ЛЬВОВІ

ул. ПІША 25,
ул. СЛОВАЦКОГО 8,
ул. СЕНКЕВИЧА 3,
пл. СМОЛЬКИ 5,
ул. ЛІЧЧАКІВСКА 15,
пл. АКАДЕМІЧНА 1.

ТЕЛЕФОН 835.

111 (1-4)

ПЕТРО ІВАН СЕНЮТА

артист-маляр,

одинокий руский концес. декоратор церков. і нач. директор Тов. а для розв. рускої штуки у Львові,

приймає всякі замовленя входячі в обсяг прикрашуваня церков.

Львів, ул. Льва Сапїги 85. I. п.

112(12-20)

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 16. лютого 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представленє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревського, Лизюка від 6-200 К. Фігурки з гіпсу а 80 с і 1-20 К. Краватки, герлани, сорочки, фартушки, шапки сокільські і козацкі, альбоми, перфуми, спінки. брошки і шпильки з гербом, тутки і паперці різного рода поручають. Склади „Сокільського Бавару“ у Львові, Стрию і Станіславові.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білінського в Збаражі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

5.500

нотаріяльно потверджених сьвідоцтв від лікарів і приватних людей докажуть, що

КАЙЗЕР'А

Цукорхи на груди

з трема яличками.

Найскорше усувають

КАШЕЛЬ

хрипку, замуленє, катар, дихавицю і коклюш.

Пакет 20 і 40 сот. Доза 80 сот.

Дістати можна у всіх аптеках.

90(16-24)

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенєх з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цїлю Товариства є удїлюванє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Ковто в Щадницї почтовій ч. 35.527.

Ковто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2,848.890—

Удїли членські К 262.994—

Позички удїлені К 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Ол. Барвіньский. Историчний огляд засовин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Цїна 80 сотиків.

Ол. Барвіньский. З останних десятиліть XIX віку. — Цїна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego list-Edw. G n i e w o s z a, szefa sekcijnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Цїна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщинського (Байди) Ч. I і II. — Цїна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідия, переклад Сердешного — Цїна 1 К.

Григорій С. Скворода. — Цїна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймичка, повість. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров. повість „Мордовця“. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.